

MONITOR AL POLITICII DE SECURITATE ȘI APARARE A REPUBLICII MOLDOVA

IULIE-AUGUST 2023

www.ape.md

INFOSECURITY

✓ Mizele Summit-ului NATO de la Vilnius pentru Moldova

În perioada 11-12 iulie, la Vilnius, Lituania, s-a desfășurat cel de-al 33-lea Summit NATO. Subiectele abordate includ angajamentele de a continua accelerarea cheltuielilor pentru apărare, fiind setată ținta de cel puțin 2% din PIB; consolidarea capacităților de răspundere eficientă la amenințări, fiind aprobat un nou Model al Forțelor NATO cu 300,000 de soldați gata de desfășurare în 30 de zile; aprofundarea parteneriatelor cu țările Indo-Pacificali și Europei de Est pe direcții de interes comun. Agenda Summit-ului a fost dominată de posibilitatea unei invitații de aderare la NATO pentru Ucraina, însă aceasta a primit doar garanții suplimentare de securitate și ajutor militar. De asemenea, Turcia a renunțat la obiecțiile sale față de aderarea Suediei, ce ar putea deveni al 32-lea membru NATO. Republica Moldova a fost reprezentată la Summit de Nicu Popescu, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Oficialul a accentuat necesitatea modernizării sectorului de securitate și a prezentat riscurile generate de războiul din Ucraina, iar miniștrii NATO au apreciat contribuția Republicii Moldova la consolidarea securității regionale. Klaus Iohannis, Președintele României, a anunțat o contribuție financiară pentru Republica Moldova, dedicată întăririi rezilienței, securității și a capacităților de apărare ale țării. Țările membre au adoptat o declarație comună, prin care îi cer Federației Ruse să își retragă trupele militare staționate ilegal pe teritoriul regiunii transnistrene a Republicii Moldova.

✓ Fără parteneriat între SIS și FSB-ul rusesc

Serviciul de Informații și Securitate a denunțat Acordul de parteneriat cu Serviciul Federal de Securitate al Federației Ruse (FSB). Relațiile de cooperare dintre SIS și serviciile speciale ale Federației Ruse au fost sistate odată cu începerea războiului în Ucraina, astfel încât acordurile date au devenit nefuncționale. Mai mult ca atât, prevederile acestor acorduri, semnate în anul 1994, inclusiv și protocoalele adiționale, reprezentau clauze juridice invocate de Federația Rusă de a argumenta prezența reprezentanților serviciilor speciale ruse în regiunea din stânga Nistrului a Republicii Moldova. Notificările oficiale au fost remise în adresa autorităților Federației Ruse. Totodată, Serviciul a înaintat demersurile de rigoare, prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, de denunțare a acordului de cooperare cu Serviciul de Informații Externe al Federației Ruse (SVR).

✓ Stare de urgență în Republica Moldova

Starea de urgență în Republica Moldova a fost prelungită cu 60 de zile, începând cu 3 august. Prim-ministrul Dorin Recean a menționat că necesitatea de prelungire a stării de urgență este determinată de păstrarea pericolului la adresa securității naționale, în contextul războiului din țara vecină. Potrivit premierului, în toată perioada de când a fost instituită starea de urgență, Guvernul a utilizat aceste instrumente strict pentru a rezolva problemele cetățenilor, dar și cele legate de migrație. De asemenea, el a subliniat că prelungirea stării de urgență nu va afecta desfășurarea alegerilor locale din toamnă.

✓ Lot de asistență militară pentru Republica Moldova

Moldova a primit un lot de echipamente și tehnică militară din partea Statelor Unite ale Americii, în valoare totală de peste 3 milioane de dolari. Lotul livrat pe 1 august, pe cale aeriană, face parte dintr-un acord semnat între cele două țări încă în 2019 și vine „să demonstreze sprijinul continuu al SUA pentru poporul R. Moldova”. Acest lot include echipamente și tehnică pentru infanteria ușoară, precum vehicule de mobilitate înaltă, drone „Matrice”, mitraliere, echipamente pentru deminare, căști și multe altele. Oficiali americani promit să caute ajutoare suplimentare pentru consolidarea capacităților de apărare a Moldovei. Delegația americană a fost reprezentată de trei membri ai Congresului, care au promis că acest suport „va continua” și că SUA vor „o prietenie durabilă” cu R. Moldova. Ministrul Apărării, Anatolie Nosatii, a mulțumit pentru ajutorul oferit și a apreciat că sprijinul partenerilor externi ai Republicii Moldova a crescut în ultima perioadă.

Modificări la legea securității statului

La 17 august, Parlamentul a votat în lectura a doua modificări la Legea securității statului. Modificările legislative sunt necesare pentru a evita neconcordanța dintre Legea securității statului și Legea privind Serviciul de Informații și Securitate, adoptată recent de Parlament. Se propune ca în articolul 4 din Legea securității statului să fie prevăzute expres acțiunile care prezintă pericol deosebit pentru securitatea țării. Printre ele figurează uzurparea puterii de stat, schimbarea prin violență a orânduirii constituționale, amenințările sau incidentele cibernetice, influențarea proceselor electorale în scopul promovării propriilor interese de către state străine, entități anticonstituționale sau criminalitatea organizată, trădarea de patrie, constituirea de organizații sau grupări ilegale etc.

Prerogative mai largi pentru Serviciul de Informații și Securitate

La 7 iulie, proiectul de lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă a fost aprobat de Parlament în a doua lectură. A fost revizuită lista măsurilor contrainformative care vor putea fi realizate de către Serviciul de Informații și Securitate. Măsurile speciale contrainformative autorizate prin eliberarea mandatului judecătoresc se vor putea aplica pentru investigarea faptelor ce prezintă pericol deosebit pentru securitatea statului, printre care: acțiuni îndreptate spre schimbarea prin violență a orânduirii constituționale; activitatea ce contribuie, în mod direct sau indirect, la desfășurarea de acțiuni militare împotriva țării sau la declanșarea războiului civil; trădarea de patrie, spionajul, activitatea informativă ilegală, complotul împotriva Republicii Moldova, culegerea neautorizată de informații; sustragerea de armament, muniții, tehnică de luptă, substanțe explozive, radioactive, otrăvitoare, substanțe stupefiante, toxice și de altă natură, contrabanda cu acestea, producerea, folosirea, transportarea și păstrarea lor ilegală, dacă prin aceasta se aduce atingere intereselor de asigurare a securității de stat; activități de terorism, finanțarea sau asigurarea materială a actelor teroriste.

Armata Republicii Moldova, modernizată cu sprijinul României

Armata Națională a Republicii Moldova a recepționat un lot de echipamente individuale de protecție din partea României. Lotul conține căști de protecție, veste antiglonț și autoturisme de teren. Echipamentul militar a fost transmis în cadrul unei vizite oficiale a Ministrului Apărării Naționale, Angel Tîlvăr, în Republica Moldova. Agenda discuțiilor dintre Anatolie Nosatii, Ministrul Apărării, și omologul său român a cuprins aspecte legate de relațiile de cooperare bilaterală în domeniul apărării, asistența acordată de Guvernul României în contextul modernizării Armatei Naționale, situația de securitate regională, precum și alte teme de interes comun. Oficialii au abordat, de asemenea, conclucrarea eficientă în cadrul reuniunilor comisiei mixte moldo-române, desfășurate anual la nivel de instituții de apărare, stadiul cooperării în domeniul comunicării strategice, contracarării știrilor false, fortificarea apărării cibernetice și a instruirii, dar și creșterii rezilienței la provocările actuale de securitate. Un subiect separat l-a constituit intenția Ministerului Apărării de accedea în calitate de membru cu drepturi depline în cadrul Platformei de dialog politico-militar – Inițiativa regională a Procesului miniștrilor apărării din Europa de Sud-Est (SEDM), având în vedere că începând cu 1 iulie 2023, Președinția rotativă a Comitetului de coordonare politico-militar SEDM a fost preluată de către România.

INFOSECURITY

✓ **Formatul 5+2, suspendat pe durata ostilităților militare din Ucraina**

Vicepremierul pentru Reintegrare, Oleg Serebrian, a avut o întrevedere cu Fred Duijin, ambasadorul Regatului Țărilor de Jos în Republica Moldova, în cadrul căreia a fost pusă în discuție dinamica interacțiunii dintre Chișinău și Tiraspol, precum și a fost accentuată abordarea soluționării pașnice și durabile a conflictului transnistrean, cu respectarea necondiționată a suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova. Serebrian a declarat că demilitarizarea regiunii transnistrene și asigurarea standardelor internaționale de respectare a drepturilor omului în această regiune vor crea premisele necesare pentru atingerea unor progrese în procesul de reglementare. El a remarcat că formatul de negocieri „5+2” va fi unul suspendat pe durata ostilităților militare din Ucraina, însă autoritățile de la Chișinău vor continua să mențină interacțiunea cu toți partenerii externi importanți în vederea avansării în procesul de reglementare atotcuprinzătoare. Oficialii au convenit să păstreze un dialog activ și reciproc avantajos.

✓ **Crearea unui centru pentru combaterea dezinformării**

Pe 31 iulie, Parlamentul a aprobat proiectul de lege ce prevede crearea unui Centru pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării. Centrul va avea misiunea de a consolida cooperarea între instituții în lupta împotriva dezinformării, manipulării informațiilor și ingerințelor străine, care prezintă pericol sau pot prejudicia securitatea națională. Instituția va implementa măsurile ce se impun pentru a asigura securitatea spațiului informațional și pentru a crește gradul de reziliență a societății în fața amenințărilor hibride. Măsurile realizate de acest Centru vor avea caracter de recomandare. Acesta va fi condus de un director, numit pe un termen de 5 ani. De asemenea, în cadrul Centrului va fi constituit un Consiliu, format din 11 membri, desemnați de autoritățile publice și societatea civilă, care va evalua activitatea instituției. Încă din luna mai, Maia Sandu a anunțat „înființarea PATRIOT, un centru național de apărare informațională și combatere a propagandei”. După lansarea în dezbatere publică, s-a renunțat la denumirea „PATRIOT”, iar termenul „propagandă” a fost înlocuit cu „dezinformare”.

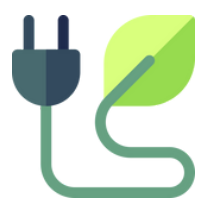
✓ **„Întâlnire crucială” UE, SUA, România, Ucraina și Moldova privind exportul de cereale ucrainene**

Reprezentanții Comisiei Europene, Statelor Unite, României, Ucrainei și Republicii Moldova au discutat pe 11 august la Galați, România, despre exportul de cereale ucrainene, rutele alternative pentru transportul acestora și securitatea alimentară globală, în urma ieșirii Rusiei din Inițiativa pentru cereale la Marea Neagră. Acordul, negociat în iulie 2022 de Turcia și ONU, permitea Ucrainei să își exporte produsele agricole prin porturile sale de la Marea Neagră. Fluxul mare de cereale ucrainene din bazinul Mării Negre a dus la prăbușirea prețurilor la cereale și oleaginoase în țările din regiune, inclusiv în Moldova. Situația a fost cauzată de blocarea accesului la porturile ucrainene urmare a războiului declanșat de Rusia în Ucraina. Tranzitul producției ucrainene pe teritoriul acestor țări s-a intensificat după bombardarea infrastructurii portuare de pe Dunăre. Fermierii din R. Moldova au înaintat autorităților mai multe revendicări, inclusiv crearea unor coridoare speciale vamale pentru exportul de cereale și oleaginoase. Ei mai cer compensații pentru producătorii mici și mijlocii de cereale afectați de prețurile derizorii și costurile mari la această producție.

! DINAMICA SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

- Natalia STERCUL, Nicoleta ADAM, Asociația pentru Politică Externă

Îngrijorări referitoare la securitatea energetică a țării în sezonul rece

Pe 2 august, guvernul a aprobat un plan de măsuri pentru pregătirea sezonului de încălzire din acest an, în funcție de cele trei scenarii de aprovizionare cu gaze de către Gazprom: aprovizionarea cu gaze rusești în totalitate conform contractului; livrări de gaze în valoare de 5,7 milioane de metri cubi pe zi, adică cu 42 % mai puțin decât cifra indicată în contract; rezilierea contractului de furnizare a gazelor naturale încheiat cu Moldovagaz. De asemenea, compania Energocom a cumpărat o cantitate de peste 300 milioane de metri cubi de gaze naturale în perioada iunie-iulie, atât pentru consum curent, cât și pentru stocare, fapt ce ar putea contribui la reducerea tarifului la gaze naturale în sezonul rece. Insecuritatea legată de asigurarea cu resurse energetice apare în contextul în care sezonul rece din anul 2022 a fost marcat de reducerea cantităților de gaze livrate de Gazprom, fapt ce a generat îngrijorări referitor la posibilitățile repetării aceluiași scenariu și în acest an. Mai mult, tarifele exorbitante la gaze au creat neumțumiri în rândul populației, fapt ce trebuie luat în considerare în contextul stabilirii tarifelor pentru sezonul rece din acest an, în caz contrar am putea fi martorii unor destabilizări sociale intense. Asigurarea securității energetice a țării este un pas important în adresarea provocărilor create de amenințările hibride, întrucât șantajul energetic este o tactică utilizată pe larg de Federația Rusă în încercarea de a-și menține influența geopolitică în regiune.

Intensificarea destabilizărilor prin intermediul partidelor proxy create de Șor

Pe scena politică din Chișinău devin tot mai active partidele politice ce ar fi afiliate cu oligarhul fugar Ilan Șor. Deși Curtea Constituțională a declarat neconstituțional partidul «Șor», iar ulterior a fost adoptată legea prin care se interzice candidarea la alegeri, pe o perioadă de 5 ani, a majorității membrilor fostului partid, Șor a decis să joace împotriva regulilor și a anunțat lansarea unui bloc politic cu numele Șansă, Obligații, Realizări (denumirea prescurtată Ș.O.R.). Ulterior, a fost anunțată aderarea mai multor formațiuni politice fondate de afiliați ai lui Șor la acest bloc, printre care partidul «Ai Noștri» și partidul «Forța de Alternativă și Salvare a Moldovei». Fondatorii acestor partide sunt bine cunoscuți pentru tirajarea fake-urilor promovate de propaganda pro-rusă, iar denumirile unor partide fac trimitere la denumirea organizațiilor de tineret din Rusia. Respectiv, devine evident că aceste formațiuni ar fi finanțate de Moscova și ar face parte din tentative adiționale de destabilizare a situației interne în favoare Rusiei, în special prin alimentarea nemulțumirilor față de guvernarea pro-europeană și răspândirea elementelor de propagandă și dezinformare. Activitatea acestora devine și mai alarmantă în contextul desfășurării alegerilor locale din toamnă, întrucât crește posibilitatea cumpărării alegătorilor și periclitării proceselor democratice din țară. În aceste condiții, este esențială asigurarea transparenței și legalității finanțării partidelor politice și sporirea rezilienței instituțiilor statului și a cetățenilor.

Tensiuni între guvernarea de la Chișinău și reprezentanții Moscovei

Sistemul de recepție de informații care a fost descoperit pe acoperișul Ambasadei Federației Ruse la Chișinău a iscat un adevărat scandal diplomatic, ce s-a încheiat cu replici dure între cele două părți implicate și cu reducerea angajaților ambasadei. Partea moldovenească a motivat decizia prin faptul că aceste tentative de destabilizare a situației din țară nu corespund cu mandatul diplomatic al misiunii. Oficialii ruși au calificat măsura drept una „drastică”, amenințând că măsurile proporționale de răspuns din partea Rusiei vor urma. La 18 august, Ministerul rus de Externe l-a convocat pe Ambasadorul Moldovei la Moscova, Lilian Darii, iar ulterior a anunțat că va interzice intrarea pe teritoriul Federației Ruse a unor oficiali moldoveni, în mare parte membri PAS. Tensiunile iscate în urma scandalului cu antenele de pe acoperișul ambasadei ar putea înrăutăți și mai mult relațiile dintre Chișinău și Moscova, fapt ce ar putea afecta negativ cetățenii moldoveni ce trăiesc în Rusia, precum și ar putea crea premise pentru un eventual șantaj energetic în sezonul rece ce se apropie. Decizia de a institui o paritate diplomatică între cele două reprezentanțe este, totuși, una corectă, întrucât se cunoștea de mult timp, inclusiv de Serviciile de Informații din Moldova, despre activitatea suspicioasă pe care o desfășurau unii așa-zisi diplomați ai ambasadei ruse, în special în direcția destabilizării situației interne.

PARITATEA DIPLOMATICĂ ÎN RELAȚIA DINTRE CHIȘINĂU ȘI MOSCOVA

În luna iulie, jurnaliștii de investigație din Moldova au deconspirat un adevărat sistem de recepție de informații pe acoperișul ambasadei Federației Ruse la Chișinău. În investigația jurnalistică se menționează că cel puțin 28 de antene sunt fixate pe acoperișurile ambasadei și a hotelului unde trăiesc diplomații ruși. Această cifră ar fi de aproape două ori mai mare decât cea a antenelor de pe consulatul Rusiei de la Bruxelles, care găzduiește principalele sedii ale UE și NATO. Conform experților contactați de echipa de investigație, echipamentele instalate pe acoperișul ambasadei sunt capabile să intercepteze conversații pe telefonul mobil și comunicații la distanță lungă, respectiv, informații sensibile la adresa securității țării, existând dovezi că acestea își intensificau activitatea când aveau loc evenimente politice de anvergură în țară, precum alegerea bașcanului Găgăuziei sau Summitul Comunității Politice Europene găzduit la 1 iunie. Experții sugerează că echipamentele pot fi utilizate și pentru a genera atacuri cibernetice asupra infrastructurii critice. Jurnaliștii susțin că înaintea Summit-ului din 1 iunie, Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene a fost ținta unui atac cibernetic, de pe contul instituției fiind sustrate documente, convorbiri și informații ce vizau planurile Chișinăului pentru eveniment. Potrivit reporterilor, a fost spartă și toată poșta electronică a demnitarilor din Guvern și Președinție.

Atacul ar fi fost orchestrat de o grupare de criminalitate cibernetică coordonată de Serviciul de Informații Externe al Rusiei. În urma acestor dezvăluiri, Nicu Popescu, Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene a anunțat reducerea personalului ambasadei ruse cu două treimi, astfel încât la Chișinău vor rămâne 10 persoane cu funcții diplomatice și 15 angajați în funcții administrative, tehnice și de serviciu. Ministerul de Externe de la Chișinău a înmănat o notă diplomatică ambasadorului rus, menționând că decizia trebuie îndeplinită până la 15 august. În comunicatul emis de instituție, se menționează că „Această decizie vine ca urmare a numeroaselor acțiuni neprietenoase față de Republica Moldova, care nu au legătură cu mandatul diplomatic, precum și tentativelor de destabilizare a situației interne din țara noastră”. La 14 august, cei 45 de angajați care trebuiau să părăsească țara au fost transportați la Aeroportul Internațional Chișinău cu două autocare, mai multe automobile, dar și un camion. Aceștia au plecat acasă cu un avion al Federației Ruse, ce este primul avion rus care a aterizat pe Aeroportul Chișinău de la începutul invaziei în Ucraina. Reacțiile de la Moscova în urma acestui incident nu au întârziat să apară. Ambasadorul rus la Chișinău a calificat măsura drept una „drastică”, amenințând că măsurile proporționale de răspuns din partea Rusiei vor urma. Dmitri Peskov, purtătorul de cuvânt al administrației de la Kremlin, care a declarat că „Rusofobia în Moldova cel mai adesea nu se regăsește în rândul oamenilor, ci conducerea țării taie toate legăturile”.

Declarații similare a făcut și Maria Zaharova, purtătoarea de cuvânt a Ministerului de Externe rus, menționând că „acesta este un nou pas spre distrugerea relațiilor bilaterale din partea regimului de la Chișinău”. Ulterior, secția consulară a Ambasadei Federației Ruse a anunțat că va înceta temporar să ofere programări pentru chestiuni consulare începând cu data de 5 august, „din motive tehnice”. În scurt timp, autoritatea a decis să își reia activitatea din 17 august. Relațiile diplomatice dintre state sunt reglementate de Convenția de la Viena din 1961 care stabilește principiile parității diplomatice. Articolul 11 al Convenției prevede că „în lipsa unui acord explicit asupra misiunii, statul acreditat poate cere ca acest efectiv să fie menținut în limitele a ceea ce el consideră ca rezonabil și normal, având în vedere împrejurările și condițiile existente în acest stat și nevoile misiunii în cauză”. Statul acreditat poate, de asemenea, în aceleași limite și fără discriminare, să refuze a admite funcționari de o anumită categorie în misiunile diplomatice ale statului acreditat. Respectiv, Convenția nu se referă în mod explicit la expulzarea diplomaților și statul acreditat poate oricând fi informat că șeful sau orice alt membru al personalului diplomatic al misiunii nu este acceptabil.

DINAMICI DE SECURITATE LA NORDUL ȚĂRII

• Victor GAIDEEC, NordNews

Scindarea societății pe motive lingvistice și naționale

Unul dintre cele mai grave pericole hibride potențiale este divizarea societății de-a lungul liniilor lingvistice și naționale. Incidentul din iulie cu medicul din spitalul din Chișinău a fost preluat de deputatul Parlamentului Republicii Moldova din Bălți, Alexandr Nesterovski, unul dintre liderii partidului Renaștere și alte figuri politice. Problema a primit o acoperire largă și a provocat interpretări ambigue în societate.

Formarea unui front unit al forțelor pro-ruse și oligarhice în nordul și sudul Moldovei

Vizita lui Nesterovski la Comrat pentru inaugurarea bașcanului nou ales al Găgăuziei din partea partidului anticonstituțional "ȘOR" Eugenia Guțul a fost un alt semn al formării unui front unit al forțelor pro-ruse și oligarhice în nordul și sudul Moldovei.

O serie de tranziții de la un partid la altul și încercări de mituire a politicianilor și aleșilor locali

În regiunea de nord, în iulie-august, au avut loc o serie de tranziții de la un partid la altul și încercări de mituire a politicianilor și aleșilor locali. În special, vorbim despre atragerea de noi membri în Partidul Renașterii și încercarea de a reveni în politica moldovenească a oligarhului fugar Vlad Plahotniuc, care ar putea fi în spatele Partidului Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM), condus de fostul prim-ministru al Republicii Moldova Ion Chicu.

Agențiile de aplicare a legii au întreprins o serie de acțiuni pentru combaterea acestui fenomen. Astfel, pe 2 august, Centrul Național Anticorupție (CNA), în comun cu Procuratura Anticorupție, l-au reținut în flagrant delict pe consilierul raional Ocnița, care i-a înmănat 30 de mii de dolari primarului de Ocnița, Victor Artamaniuc, pentru trecerea de la PSRM la alt partid. Consilierul reținut, Pavel Gârleanu, este soțul deputatei moldovene Irina Lozovan, care, la fel ca Nesterovski, a părăsit PSRM și a aderat la Renaștere. Percheziții au fost efectuate și în biroul "Renașterii".

De asemenea, în cadrul vizitelor Președintelui Republicii Moldova și membrilor Cabinetului de Miniștri, sunt ridicate constant probleme ale securității statului în diverse domenii: informație, energie, alimentație etc. În special, ministrul Energiei, Victor Parlicov, în cadrul vizitei sale la Bălți din 3 august, le-a explicat reprezentanților primăriilor capcanele tranziției de la Moldovagaz la alți furnizori de gaze. Ceea ce este foarte relevant, având în vedere faptul că acest subiect este adesea exagerat de mulți politicieni care vorbesc doar despre avantajele schimbării furnizorului.

Canalele populare Telegram din Bălți lucrează la PR pentru partidul anticonstituțional ȘOR

Menționăm că unul dintre cele mai populare canale Telegram din Bălți lucrează la PR pentru partidul anticonstituțional "ȘOR", consacrand vizitele Marinei Tauber, care, după ridicarea interdicției de a părăsi Chișinăul în luna august, a reușit deja să viziteze Bălți de mai multe ori. Reamintesc că la alegerile anticipate ale primarului de Bălți, candidatura acesteia a fost retrasă printr-o hotărâre judecătorească la un pas de victorie.

DINAMICI DE SECURITATE UTA GAGAUZIA. ANALITICA

• Snejana CALEDJI, Igor GUSEINOV, Centrul "Pro-Europa" Comrat

Iulie și august 2023 sunt caracterizate de instabilitate politică și turbulență. Alegerile bașcanului autonomiei au devenit un declanșator în deteriorarea relațiilor dintre autoritățile oficiale ale UTA Găgăuzia și autoritățile centrale ale Republicii Moldova. Timp de 1,5 luni, Adunarea Populară a Găgăuziei a întrunit 6 ședințe, inclusiv: 2 ședințe ordinare (14 iulie, 28 iulie) și 4 ședințe speciale (19 iulie, 24 iulie, 04 august, 11 august). O altă reuniune extraordinară specială este programată pentru 25 august.

După alegeri, a avut loc preluarea mandatului și inaugurarea oficială pentru funcția de șef al autonomiei, în cadrul căreia a fost ales un reprezentant al unui partid recunoscut ca fiind neconstituțional. Acest eveniment este notabil pentru faptul că a fost ignorat de autoritățile centrale ale Moldovei, misiunile diplomatice internaționale, donatorii și investitorii internaționali, precum și de bașcanii anteriori.

După inaugurare, a fost prezentată componența Comitetului Executiv al Găgăuziei, componența căruia a fost reprezentată de liderul partidului neconstituțional. O anumită companie internațională de resurse umane din St. Petersburg a fost implicată în selectarea șefilor departamentelor guvernului regional, organizând un concurs public. Acesta a fost unul dintre factorii în deteriorarea relațiilor dintre Adunarea Populară și Bașkan, precum și dintre liderii politici locali. Acest conflict a fost cât se poate de deschis. În cadrul celor 3 sesiuni speciale ale Adunării Populare, partidul neconstituțional a organizat mitinguri, asigurând transportarea persoanelor din alte localități, în special a femeilor și a persoanelor în etate.

În UTA Găgăuzia se manifestă o stare conflictuală atât în interiorul autonomiei, între liderii politici locali, cât și între Comrat și Chișinău. Încercările deputaților Adunării Populare de a calma situația nu au niciun efect.

La mijlocul lunii iulie, pe data de 13, Prezidiul Adunării Populare a Găgăuziei s-a întâlnit cu Șefa Misiunii OSCE, Ambasadoarea Kelly Keiderling, la Ambasada OSCE, în cadrul căreia au fost discutate problemele puterilor Găgăuziei, relațiile dintre Chișinău și Comrat, precum și situația actuală. În aceeași perioadă, Prezidiul Adunării Populare a Găgăuziei s-a întâlnit cu ambasadorul Turciei Yugar Mustafa Sertel. Ambasadorul UE, Jānis Mažeiks, au vizitat Comratul, dar nu au organizat nicio reuniune politică oficială. Într-un interviu acordat presei locale, ambasadorul a menționat că nu există dialog cu noul bașkan.

Nivelul scăzut de dezvoltare economică și gradul înalt de dependență a acesteia față de alte țări reduc securitatea economică a Moldovei și creează vulnerabilități. Războiul din Ucraina are un impact extrem de negativ asupra situației economice din Moldova. Datorită gamei largi și a volumului mare de mărfuri importate, precum și a perturbării logisticii, regiunea se confruntă cu probleme comerciale și economice, ceea ce, la rândul său, duce la o volatilitate ridicată a prețurilor. Există o creștere a prețului benzinei și motorinei cu o medie de 10% în perioada de monitorizare. Aceasta are un efect deosebit de negativ asupra condițiilor de recoltare a produselor agricole și a lucrărilor pregătitoare pe terenurile agricole. În același timp, există o problemă de comercializare a produselor agricole, care afectează negativ prețul acestora.

Sustenabilitatea fiscală a UTA Găgăuzia are o tendință descendentă, deoarece rata veniturilor este în scădere comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

Pe fundalul evenimentelor politice și al diminuării veniturilor bugetare, deputații Parlamentului Republicii Moldova au inițiat și au aprobat deja în prima lectură un proiect de lege care taie direct capacitățile financiar-bugetare ale autonomiei. În acest context, la 14 august, a avut loc întrevederea deputaților Parlamentului Republicii Moldova cu deputații Adunării Populare a Găgăuziei. Subiectul de discuție a fost proiectul de lege, care prevede restituirea TVA entităților economice ale entității autonome din bugetul UTA Găgăuzia.

Situația politică și economică dificilă se reflectă și în tensiunile sociale. La protestele organizate, mitinguri, evenimente de masă și concerte, există o schimbare în discursul public și o schimbare a accentului de la războiul din Ucraina la confruntările politice interne, în special așezarea societății găgăuze împotriva autorităților centrale ale Republicii Moldova. Pe fundalul turbulențelor politice din perioada iulie-august, doar în centrul orașului Comrat au avut loc 3 concerte festive în masă cu participarea unor interpreți și actori de renume locali, naționali și internaționali.

În Găgăuzia, prezența agendei de știri rusești a prevalat întotdeauna. Cu toate acestea, având în vedere situația politică instabilă din regiune din ultima lună, situația cu știri false, propagandistice și dezinformatoare a devenit mai tangibilă. Ca urmare a analizei, se remarcă faptul că propaganda subiectelor provocatoare, denaturarea faptelor și dezinformarea este prezentă pe unele portaluri media. Cu toate acestea, există și site-uri cu narațiuni opuse care resping falsurile, informează din diferite surse de informații și respectă principiile Codului etic al jurnaliștilor.

Un fapt indicativ al dezinformării publice din regiune a fost procesul de aprobare a structurii și componenței Comitetului Executiv al Găgăuziei.

27 iulie 2023 - Guvernatorul Găgăuziei și liderul Partidului Șor neconstituțional au prezentat publicului larg componența Comitetului executiv al Găgăuziei. (https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=310964204650885)

La 28 iulie a fost programată cea de-a 17-a ședință ordinară a Adunării Populare a Găgăuziei, agenda căreia a inclus 8 subiecte.

Pe lângă canalele pe telegram, trebuie menționat că UTA Găgăuzia are o companie publică de televiziune și radio și mai multe canale private de televiziune care emit fie la TV, fie prin intermediul canalelor YouTube, precum și numeroase site-uri de știri. Aceste site-uri, canale TV și radiodifuzori publici își aleg propriile subiecte, ținând cont de prioritățile și politicile lor financiare.

Dacă analizăm narațiunea și agenda știrilor de pe site-ul gagauzinfo.md, a căror afiliere și surse de existență nu sunt cunoscute cu certitudine, atunci în cea mai mare parte acestea sunt știri sub astfel de titluri care distorsionează știrile în sine și, prin urmare, dezinformează comunitatea din regiune și promovează sentimentele pro-ruse.

Acestea sunt câteva dintre numeroasele exemple de manipulare a opiniei publice și propagandă în spațiul mediatic găgăuz. Este demn de remarcat faptul că site-ul Nokta funcționează ca o alternativă pentru locuitorii autonomiei, dar opiniile despre site în societatea găgăuză sunt împărțite, deoarece din cauza lipsei de propagandă a "lumii ruse", jurnaliștii Nokta se confruntă adesea cu ură pe Internet răspândită de pagini false sau susținători ai politicilor pro-ruse.

DINAMICI DE SECURITATE ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ ȘI LOCALITĂȚILE ZONEI DE SECURITATE

- Vitalie GUȚU, Zona de Securitate

Care sunt Cele mai presante probleme de securitate în regiunea transnistreană în perioada iulie-august 2023?

MOARTEA LIDERULUI COMUNIȘTILOR OLEG HORJAN:

- Neclarități legate de circumstanțele și cauzele morții, posibilitatea unei instabilități generate de eveniment.
- Nevoie de investigații transparente și independente pentru a preveni tulburările sociale și tensiunile de securitate în regiune.

AMENINȚĂRI ÎN CONTEXTUL MECIURILOR DE FOTBAL DIN CHAMPIONS LEAGUE:

- În ciuda amenințărilor teroriste pretinse (cod galben), FC Sheriff a organizat meciuri în regiunea transnistreană.
- Desfășurarea meciului prin ignorarea încălcării constatate a drepturilor omului în regiune și sporirea imunității regimului de la Tiraspol prin permisiunea de a organiza competițiile.
- Echipele de fotbal, microbiștii și susținătorii supuși unui risc sporit de securitate.

ACTIVITATEA PUNCTULUI CONSULAR MOBIL AL MISIUNII DIPLOMATICE A RUSIEI ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ ÎN CONTEXTUL TENSIUNILOR DINTRE RUSIA ȘI MOLDOVA:

- Funcționarea ilegală a unui punct consular mobil al Rusiei în regiunea transnistreană.
- Controverse privind statutul legal și reprezentarea diplomatică a acestui punct consular.
- Implicații pentru securitatea regională, în special în contextul tensiunilor dintre Rusia și Moldova.

Măsurile luate de autoritățile locale pentru menținerea securității în regiune

- ✓ Biroul politici de reintegrare a condamnat situația produsă în cazul lui Oleg Horjan.
- ✓ Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa. Misiunea locală, Comisia Unificată de Control de asemenea au făcut un demers în sensul posibilității efectuării unor investigații pe linia Comisiei, care implică toate organele de forță din Republica Moldova, întrucât tragedia s-a produs pe teritoriul zonei de securitate.
- ✓ În cazul meciurilor de fotbal jucate în regiunea transnistreană, PROMO-LEX a venit cu solicitarea ca să fie anulată decizia luată de UEFA și transferarea meciurilor de la Chișinău la Tiraspol contravine angajamentelor asumate de FMF, UEFA și FIFA în promovarea și respectarea drepturilor omului.
- ✓ În context, Biroul politici de reintegrare a sesizat FMF, cu exprimarea nedumeririi în legătură cu mesajele difuzate în mass-media, prin care se susține că Administrația UEFA a stabilit o pretinsă interacțiune directă cu „autoritățile locale din regiunea transnistreană și a obținut garanții de securitate” pentru buna desfășurare a cupelor de fotbal la Tiraspol.

Întâlnirile principale a autorităților locale cu autoritățile centrale pentru menținerea securității naționale

- Marcarea celor 31 de ani de la crearea forțelor mixte de menținere a păcii. Cele trei părți participante în cadrul misiunii cu, contingente militare, R. Moldova, R. Rusă și regiunea transnistreană au marcat separat această dată, la fel ca în ultimii cinci ani. Tiraspolul a marcat acest eveniment împreună cu delegația Federației Ruse. Cu o zi înainte de ceremonia de la Varnița, 26 iulie, a fost organizată o masă rotundă unde a fost elogiat rolul și aportul Rusiei la menținerea păcii.
- Reprezentanții Biroului politici de reintegrare au participat la o masă rotundă dedicată aspectelor de securitate regională și perspectivelor de reintegrare plenară a regiunii transnistrene în Republica Moldova, cu participarea experților naționali și internaționali (Ucraina, Polonia, România ș.a.). A fost evocată necesitatea consolidării cooperării cu partenerii externi ai Republicii Moldova în vederea promovării abordărilor coordonate pe aspecte ce vizează realizarea politicilor de reintegrare a țării;
- Viceprim-ministrul pentru reintegrare Oleg Serebrian a avut o întrevvedere cu reprezentantul special al Președinției în exercițiu a OSCE pentru procesul de reglementare transnistreană, dl Thomas Mayr-Harting, însoțit de șefa Misiunii OSCE în Republica Moldova, dna Kelly Keiderling. S-a trecut în revistă situația curentă în dialogul dintre Chișinău și Tiraspol, cu mențiunea că în anul 2023 au avut loc 2 întrevederi ale reprezentanților politici și 5 ședințe ale grupurilor de lucru sectoriale, precum și cu precizarea că în formatele de interacțiune existente Chișinăul promovează politici de reintegrare a țării și de rezolvare a problemelor stringente ale locuitorilor de pe ambele maluri ale Nistrului.

- Autoritățile de la Chișinău au întreprins o vizită de lucru de lucru în satul Marcăuți, raionul Dubăsari, unde a avut întâlniri cu administrația publică locală, profesori, cadre medicale, consilieri locali, agenți economici și locuitori ai satului. Au fost relevate dificultățile pe care le întâmpină populația și administrația publică din sat, astfel, s-a atras atenția asupra necesității de reabilitare a Oficiului medicilor de familie, dotarea Casei de cultură cu echipamentul necesar, înlocuirea ușilor și izolare termică a grădiniței „Domnița”.
- Responsabilii de la Chișinău au realizat o ședință cu directorii celor 8 instituții de învățământ cu predare în limba română din regiunea transnistreană. S-au abordat subiectele ce țin de asigurarea securității elevilor și cadrelor didactice în contextul începerii anului școlar. De asemenea, s-a discutat despre problema liberei circulații, dotarea tehnico-materială suficientă, asigurarea securității elevilor și a cadrelor didactice, evitarea potențialelor provocări din partea Tiraspolului.
- Au fost făcute inspecții comune, ale administrației publice locale și cele centrale, în cele 5 instituții de învățământ cu predare în limba română ce închiriază clădiri în regiunea transnistreană. Au fost exprimate îngrijorări referitoare la buna desfășurare a procesului educațional. Din motive politizate până la moment Tiraspolul nu a exprimat deschiderea pentru efectuarea lucrărilor de reparație a unor drumuri de pe platoul Cocieri, unul dintre acestea fiind chiar în fața Gimnaziului Roghi, astfel persistă riscul real a unor surpări de pământ pe teritoriul instituției de învățământ.

Activitățile structurilor internaționale în vederea menținerii securității în regiune:

- La oficiul din or. Tiraspol al Misiunii OSCE în Republica Moldova, a avut loc cea de-a 2-a reuniune din anul curent a experților de pe ambele maluri ale Nistrului din cadrul grupurilor de lucru pentru ocrotirea sănătății. Prima reuniune s-a desfășurat în data de 07 februarie 2023.
- Misiunea OSCE în Moldova a făcut apel la autoritățile separatiste de la Tiraspol „să investigheze în profunzime crima în cazul lui Oleg Horjan și să informeze în mod transparent publicul cu privire la rezultatele anchetei. Dacă este necesar, Misiunea este disponibilă pentru a facilita interacțiunea dintre părți în vederea avansării acestei anchete.
- Ambasada Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova a solicitat „o anchetă completă și transparentă” în cazul omorului opozantului transnistrean, Oleg Horjan.
- Membrii Biroului politici de reintegrare au abordat împreună cu delegația Seimasului Republicii Lituania aspecte ce vizează dosarul transnistrean din perspectiva formatelor de dialog existente, problemelor actuale de pe agenda negocierilor, arhitecturii de securitate curente și a riscurilor generate de războiul din Ucraina ce afectează în diverse sfere Republica Moldova.
- Deputații Adunării Parlamentare a OSCE au făcut apel, în premieră, la Federația Rusă să reia retragerea trupelor sale militare și a depozitelor sale de muniții de pe teritoriul R. Moldova, din regiunea transnistreană, în conformitate cu prevederile sale constituționale de neutralitate. O rezoluție în acest sens a fost adoptată la cea de-a 30-a sesiune anuală a Adunării Parlamentare a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).
- Pe 11 iulie 2023, la reuniunea Consiliului Nord-Atlantic de la Vilnius, NATO a solicitat Rusiei să-și retragă toate forțele staționate în regiunea transnistreană „fără consimțământul R. Moldova”. Totodată, Alianța a subliniat că „se menține ferm în sprijinul pentru dreptul Moldovei de a-și decide propriul viitor și propriul curs al politicii externe, fără interferențe externe, și respectă pe deplin neutralitatea constituțională a Moldovei”.
- În context, Reprezentanții Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) au precizat în luna iulie curent că relațiile R. Moldova cu diverse organizații internaționale, inclusiv cu NATO, reprezintă decizia suverană și independentă a țării noastre. Reacția instituției vine după ce purtătoarea de cuvânt a Ministerului rus al Afacerilor Externe, Maria Zaharova, a declarat că R. Moldova este „atrasă în NATO, în pofida statutului de neutralitate”.
- NATO a anunțat că-și intensifică sprijinul politic și practic pentru a consolida capacitatea de rezistență și a susține independența politică a R. Moldova, „având în vedere deteriorarea mediului de securitate”.

Dinamica procesului de reintegrare:

- Prima întâlnire, post incriminare a separatismului, între Chișinău - Tiraspol a avut loc la finele lunii iunie la sediul din orașul Bender/Tighina al Misiunii OSCE în Republica Moldova, deși după rotație ar fi trebuit să fie la Chișinău. Exponenții Tiraspolului au invocat motive de securitate pentru a nu veni în capitală, fiindu-le teamă că vor fi arestați, în legătură că noile prevederi legale privind separatismul. Atât în corespondența protocolară, cât și la întrevedere tête-à-tête, Tiraspolul a insistat să obțină garanții de securitate în procesul de liberă circulație pe malul drept și peste hotarele țării. Chișinăul consideră aceste cerințe drept politizate excesiv și că în realitate situația e inversată, deoarece anume Tiraspolul menține infrastructura posturilor neautorizate de control, supune cetățenii verificărilor și interogărilor abuzive, impune diverse bariere, menține liste ale persoanelor indezirabile în regiune.
- Amendamentele la Codul Penal privind separatismul nu i-a împiedicat pe unii așa-zisi funcționari din regiune să meargă la recepții pe malul drept, cel puțin la cea a ambasadei Federației Ruse la Chișinău cu ocazia zilei Rusiei.
- Andrei Safonov, pretins deputat la Tiraspol, Alexandru Korșunov - pretins speaker al Sovietului Suprem și copreședintele Comisiei Unificate de Control (CUC) din partea Tiraspolului, Oleg Beleacov, cel puțin aceștia s-au prezent în mod deschis la sediul ambasadei. Au mai fost câteva persoane din regiune ce au vrut să rămână sub anonimat, intrând după porțile ambasadei într-o mașină ce ar aparține pretinsului aparat prezidențial din regiune.
- La 1+1 pe lângă flasa frică de a fi arestați pentru separatism s-au abordat și alte teme cheie, cum ar fi: drepturile omului și libera circulație. Vicepremierul pentru reintegrare a accentuat situația alarmantă în domeniul respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană și unele cazuri individuale (Pleşcanov, Ermurachi, Dudnic, Pogorlețchii, ș.a.) de persecutare ilegală și abuzivă a cetățenilor Republicii Moldova, cu apelul de a fi restabilite drepturile fundamentale lezate și de a avea o implicare mai activă a OSCE în vederea încetării persecuțiilor și respectării standardelor dreptului internațional.
- Reprezentanții Biroului politici de reintegrare au avut o întrevedere cu reprezentanții Misiunii Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Republica Moldova și Ucraina (EUBAM). S-a reiterat necesitatea promovării în comun a unor activități pragmatice și eficiente care să contribuie la reîntregirea spațiilor unice ale Republicii Moldova și la apropierea cetățenilor de pe ambele maluri ale Nistrului.
- Pe data de 20 iulie a avut loc, la Bender, o nouă ședință a Comisiei Unificate de Control. Au continuat discuțiile pentru luarea unei decizii pe problematica posturilor ilegale ale structurilor de forță transnistrene și eliminarea acestora din Zona de Securitate.

CAZURI DE AMENINȚĂRI HIBRIDE, ATACURI, POTENȚIALE PERICOLE HIBRIDE, INCIDENTE DE DEZINFORMARE ȘI ȘTIRI FALSE:

! La data de 23 iulie curent, la postul misiunii de Pacificatori nr.6 de la intrare în localitatea Molovata Nouă a avut loc un incident cu participarea pacificatorilor ruși. Aceștia au pus la pământ trei locuitori ai satului, pentru că cei din urmă s-au adresat pacificatorilor în limba română.

! Mituri transnistrene despre ajutorul militar pentru Republica Moldova

-La începutul lunii august, peste 3 milioane de dolari în ajutoare militare au sosit la Chișinău cu avioanele Forțelor Aeriene ale SUA. Potrivit comunicatului Ministerului Apărării al Republicii Moldova, încărcătura include echipamente de protecție și arme ușoare de infanterie.

-Câteva zile mai târziu, pe 7 august, România a predat Moldovei un lot de echipamente individuale de protecție: blindaje, căști de protecție și vehicule de câmp.

-În doar două zile, postul transnistrean TSV a publicat trei reportaje video despre asta:

- США поставят Молдове оружие на \$4 миллиона
- Армию Молдовы учат воевать в городах
- Румыния оснащает армию Молдовы

Într-unul dintre videoclipuri, vorbind despre asistența militară a SUA, ecranul arăta mișcarea echipamentelor militare. Telespectatorii pot avea senzația că acesta este echipament militar american care se deplasează pe teritoriul Moldovei. Cu toate acestea, nu este așa. Echipamentul din videoclip este moldovenesc și s-a mutat în timpul exercițiilor din toamna anului trecut.

-Primul videoclip a fost publicat pe 12 septembrie anul trecut de deputatul socialist moldovean Bogdan Țirdea. Apoi a spus că „artileria grea a fost transferată spre sud”, ceea ce s-a dovedit a fi, de asemenea, un fals. Ministerul Apărării a răspuns că este echipamentul Armatei Naționale și a fost mutat pentru exercițiul Fire Shield 2022. Astfel, acuzațiile de transfer de echipamente militare s-au dovedit a fi nefondate, iar scopul real al mișcării era legat de exercițiile planificate.

-Următorul videoclip, care este folosit în raport, a apărut pe Tiktok pe 24 septembrie anul trecut. În aceeași zi, Ministerul Apărării a avertizat că în legătură cu finalizarea exercițiului Fire Shield 2022, echipamentele militare se întorc din centrele de antrenament în locurile de desfășurare permanentă.

-Într-un cel de-al treilea reportaj, vestea că România a predat tehnică militară Republicii Moldova era legată de materialul Ziarul de Gardă care critica „operațiunea de menținere a păcii” de pe Nistru. Jurnaliștii din regiunii au subliniat că Moldova cere înlocuirea „misiunii de menținere a păcii” cu „una civilă internațională”. Trebuie de reținut că această propunere este cuprinsă în rezoluția Adunării Parlamentare a OSCE. Ideea a fost însă respinsă la Tiraspol.

-De menționat că ministrul Apărării Anatolie Nosatîi, în timp ce primea asistență militară din partea Statelor Unite, a declarat că un acord privind acordarea acestei asistențe a fost încheiat încă din 2019. Responsabilul cu afaceri al Ambasadei SUA în Moldova, Laura Chruhi, a menționat că această donație are ca scop protejarea neutralității Republicii Moldova.

! Toate aceste mituri despre atacul Moldovei asupra regiunii transnistrene ar putea fi uitate demult dacă locuitorilor regiunii transnistrene li s-ar aminti mai des că fac parte din Republica Moldova. Armata Națională este chemată să protejeze locuitorii și țara, astfel încât armata nu va lupta împotriva propriilor cetățeni. Singura amenințare reală pentru locuitorii din stânga Nistrului este prezența trupelor rusești acolo.

Traspolul manipulează dosare penale fictive despre separatism

-Pe data de 4 august curent, reprezentantul special pentru reglementarea transnistreană al Președintelui în exercițiu al OSCE, Thomas Mayer-Harting, s-a deplasat în Transnistria, unde s-a întâlnit cu așa-zisul ministru de externe Vitali Ignatiev. Ignatiev s-a plâns de autoritățile constituționale din Republica Moldova și a acuzat Chișinăul că nu a respectat acordurile.

-Ignatiev a anunțat „fapte cunoscute” de plasare a reprezentanților regiunii transnistrene pe lista de urmăriți pe baza „legii separatismului”. Cu toate acestea, nu a oferit exemple concrete.

-Totuși, informațiile că autoritățile constituționale au deschis dosare penale pe faptele acțiunilor separatiste și pentru această infracțiune au fost deja trecute pe lista națională de urmărire, s-au dovedit a fi false.

-Echipa Zona de Securitate a trimis cereri oficiale la Procuratura Generală a Republicii Moldova și la Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS). În ambele instituții ni s-a spus că nu există dosare penale deschise împotriva locuitorilor din malul stâng pentru separatism. Prin urmare, pur și simplu nu pot exista mandate de arestare despre care vorbește Ignatiev.

! Și aici sunt două probleme:

-În primul rând, Tiraspolul folosește platforma de negociere cu OSCE pentru a manipula și a crea tensiune între malurile Nistrului, dar nu pentru a rezolva conflictul transnistrean.

-Iar al doilea - normele privind separatismul introduse în această iarnă nu sunt aplicate.

La începutul acestui an, Parlamentul de la Chișinău a modificat Codul Penal al Republicii Moldova și a adăugat un articol despre separatism.

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europeanizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2004 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.

Asociația Obștească Asociația Reporterilor „NORD-MEDIA” este fondatoarea portalului de știri www.nordnews.md, o asociație neguvernamentală, non-profit și neafiliată politic. Echipa redacțională are o experiență bogată în profesarea diverselor genuri ale jurnalismului: presă scrisă, online, TV și radio. Astfel, jurnaliștii portalului sunt capabili să promoveze libertatea de exprimare și interesele cetățenilor Republicii Moldova pe plan regional, național și internațional. Noi suntem deținătorii "Premiul European Pentru Societatea Civilă" și Premiul "Jurnaliștii anului 2019" Categoria Editorial, ediția a-25-a.

Zonadesecuritate.md este prima platformă din Republica Moldova creată pentru a reflecta situația din Zona de Securitate și regiunea transnistreană. Milităm pe respectarea drepturilor omului și asigurarea accesului la informații de interes public în stânga Nistrului. Mediatizăm și monitorizăm situația respectării drepturilor omului din ZS, dar și în regiunea transnistreană, unde locuiesc peste 350 de mii de cetățeni moldoveni. Un alt subiect cheie este reflectarea situației neclare cu așa-zisa "frontieră administrativă". Ne focusăm atenția și pe localitățile limitrofe de pe malul stâng și drept al Nistrului.

Centrul European „Pro-Europa” din Comrat a fost înregistrat la 01/25/2012. Centrul European „Pro-Europa” din Comrat își aduce contribuția la dezvoltarea societății civile găgăuze prin servicii de informare și consultanță, suport tehnic și instituțional, dezvoltarea și aprofundarea colaborării dintre autoritățile publice locale, organizațiile neguvernamentale și instituțiile mass-media în soluționarea problemelor comunităților locale și dezvoltarea voluntariatului în regiune.

Monitorul al Politicii de Securitate și Apărare este realizat în cadrul proiectului "Consolidarea angajamentului societății civile în protecția securității naționale sub noile amenințări hibride" implementat de către APE în parteneriat cu Nord News, Centrul „Pro-Europa” din Comrat și Zona de Securitate, finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR) cu suportul Guvernului Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Opiniile, constatările și concluziile menționate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat viziunea IWPR și Guvernului Britanic.

Pentru mai multă informație accesează www.ape.md